شهید دکتر مصطفی چمران
(۱۳۶۰-۱۳۱۰ هـ.ش)

دانشمند برجسته، سیاستمدار و مبارز مشهور انقلابی دوران معاصر بود. او با وجود رسیدن به مدارج بالای علمی در آمریکا، شهرت و ثروت را رها کرد و برای یاری مردم مظلوم لبنان، به این کشور رفت. چمران در لبنان به همکاری با امام موسی صدر پرداخت. او مدرسه صنعتی جبل عامل را بنیان گذاری کرد و مبارزان مسلمان را آموزش داد. مرحوم حاج سید احمد خمینی، در یکی از سفرهایش به لبنان، فنون جنگ های چریکی را از چمران فرا گرفت.

بازیگران تاریخ

خلیل ملکی؛ منتقدی که منتقد ماند

خلیل ملکی یکی از معروف‌ترین چهره‌های سیاسی ایران معاصر است؛ چهره‌ای که فعالیت سیاسی خود را از سال ۱۳۱۰ شمسی، از دوره دانشجویی، در اروپا آغاز کرد. وی بعد از مراجعه به ایران، در سال ۱۳۱۶، به دلیل عضویت در گروه ۵۳ نفر، زندانی شد و بعد از شهریور ۱۳۲۰ و باز شدن فضای سیاسی کشور، در زمره سران حزب توده ایران درآمد. به گزارش تاریخ ایرانی، شهرت اصلی او به تعبیر مخالفانش، از لحظه‌ای آغاز شد که در پی فروکشیده شدن حزب توده به نقش یک مهره بی‌اختیار در سیاست خارجی شوروی، در فاصله ماجرای نفت شمال تا ظهور و سقوط دو حکومت دست‌نشانده در تبریز و مهاباد، در اواسط دهه ۱۳۲۰، در مقام نقد این تجربه تلخ برآمد و در نتیجه، از حزب توده به کلی جدا شد. در این دوره بود که بر اثر سعی و تلاش ملکی، برای شکل دادن به یک راه سوم، راهی منفک از دوگانه پیروی از بلوک شرق یا غرب، با تأکید بر نقد سیاست‌های حزب توده، مجموعه آرا و عقایدی مطرح شد که از آن زمان به بعد، با نام و آوازه او گره خورده است. بر این اساس و از طریق ائتلاف با گروه دکتر مظفر بقایی، یکی از سران نهضت ملی شدن صنعت نفت، نخست «حزب زحمتکشان ملت ایران» تشکیل شد و به دنبال تغییر رویه دکتر بقایی از دولت مصدق، ملکی «نیروی سوم» را بنیان نهاد. بخش اصلی مقالات خلیل ملکی در دوره فعالیت‌هایش در حزب توده، در فاصله سال‌های ۱۳۲۲ تا ۱۳۲۶، بیشتر به مضامین سیاسی روز مربوط می‌شود؛ از مباحثی کلی چون سیاست خارجی، دموکراسی، استثمار، مجلس، حقوق زنان و دادگستری گرفته تا تمجید و ستایش از شوروی و جوانب مختلف آن و مقالات انتقادی دوستانه یا خصمانه. همچنین مقالات معطوف به اشخاص یا احزاب مشخص او در این دوره در چنین چارچوبی قرار می‌گیرد؛ مانند بخشی از نوشته‌هایش در اشاره به بعضی از سخنرانی‌های دکتر مصدق در مجلس، در مقوله نخست یا جدل‌هایش با احزاب میهن، عدالت و به خصوص سید ضیاءالدین و جراید هوادار او در این مقطع، در مقوله دوم. خلیل ملکی اصولاً به دلیل نوع نگاه انتقادی‌اش به جهان پیرامون و پایبندی‌اش به اصلی که از آن به نام واقع‌گرایی و تعقیب سیاست به عنوان امر ممکن و میسر یاد شده است، با پاره‌ای از سیاست‌های حاکم بر نهضت ملی شدن صنعت نفت، چه در مقیاسی کلان و چه به صورت بازتاب آن در تحرکات احزاب مطبوع خودوی مانند زحمتکشان، نیروی سوم و حتی جامعه سوسیالیست‌ها، سازگاری چندانی نداشت. این موضوع را می‌توان در انتقادهایش از دکتر مصدق مشاهده کرد.

به مناسبت سالروز درگذشت حجت الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی

پا به پای نهضت امام (ره)؛ از لبنان تا جماران

گروه اندیشه
info@khorasannews.com

مرحوم حاج سید احمد خمینی در تاریخ انقلاب اسلامی، نقشی بی‌بدیل دارد. او پس از شهادت برادرش، آیت ا... سید مصطفی خمینی، جای خالی آن بزرگوار را پر کرد و در لحظات سخت و دشوار، در کنار پدر باقی ماند. حاج احمد آقا، محرم اسرار انقلاب بود. او پس از رحلت جان گداز بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، لحظه‌ای در حمایت و همراهی با ولی فقیه زمان خود تردید نکرد و به این ترتیب، به الگویی مثال زدنی از ولایتمداری تبدیل شد.

■ دوران کودکی و جوانی یادگار امام(ره)

مرحوم حاج سید احمد خمینی، روز ۲۴ اسفند سال ۱۳۲۴ در شهر مقدس قم، متولد شد. کودکی او در کنار پدری بزرگوار و مادری متقی گذشت. حضرت امام خمینی (ره) و همسرشان، اهتمام فراوانی به تربیت صحیح فرزندان داشتند. مرحوم سید احمد، کودکی آرام و مطیع بود؛ کنار پدر می نشست و هنگام مطالعه او، به کتاب های پرشمارش خیره می شد. گاه امام (ره) کتابی را در اختیارش می گذاشت تا او با مشاهده و ورق زدن آن، عطش کنجکاوی کودکانه را فرو بنشاند. سید احمد هفت ساله بود که او را برای تحصیل به دبستان اوحدی قم فرستادند؛ با این حال کودک آرام و مطیع خانه، در محیط دبستان و در میان همشاگردی ها، سری پرشور و روحیه ای بازیگوش داشت. او درباره رفتن اش به مدرسه اوحدی گفته است: «اولین روزی که مرا به مدرسه فرستادند، فرار کردم! بعد با کتک معلم ام ناچار در کلاس حاضر می شدم.» سید احمد علاقه زیادی به ورزش و به ویژه فوتبال داشت.

خاطرات او از ایام کودکی و نوجوانی اش، مشحون از وقایعی است که ضمن ورزش برایش پیش می آمد: «در همان ایام، یواش یواش مسابقات محلی فوتبال را شروع کردیم. از بس علاقه مند به مسابقه بودیم، شب مسابقه تا صبح، در فصل زمستان، می آمدیم کنار پنجره و به آسمان خیره می شدیم که ببینیم آیا باران می آید یا نه؟ اگر باران می آمد، مثل این که کوهی را به سرمان می زدند که فردا نمی توانیم مسابقه بدهیم. از این محله به آن محله راه می افتادیم برای مسابقه، در رشته‌های فوتبال، والیبال، دو و میدانی و امثال این ورزش ها. هر وقت می بردیم از میزبان کتک می خوردیم و گاهی چند دقیقه به پایان بازی فرار می کردیم. وقتی دوران ابتدایی، یعنی کلاس ششم را تمام کردم و وارد کلاس هفتم شدم، عضو تیم فوتبال، بسکتبال و والیبال شدم و از بازیکنان محبوب دبیرستان بودم.» سید احمد، پس از دریافت دیپلم، برای خروج از ایران و پیوستن به پدر بزرگوارش، کوشید به عضویت یکی از تیم های فوتبال پایتخت درآید، اما موفق نشد و او را برای تیم فوتبال انتخاب نکردند: «انتخاب نشدم، به حق انتخاب نشدم، چون سایرین بهتر از من بودند.» سال ۱۳۴۵ (هـ.ش) بود که سید احمد پس از دیدار با حضرت امام (ره) و توصیه ایشان، تصمیم به آغاز تحصیلات حوزوی گرفت. او با وجود این که فرزند حضرت امام (ره) بود، هیچ گاه از این امتیاز برای بالا بردن شأن و منزلت و فخرفروشی به دیگران استفاده نکرد. مرحوم آیت ا... طاهری خرم آبادی در خاطراتش گفته است: «حاج سید احمدآقا واقعاً یک طلبه درس خوان بود. این جوری نبود که ایشان برای خودش عنوان آقازادگی بگیرد و حریم برای خودش قائل بشود و در بحث و مباحثه جدا از دیگران باشد و با دیگران تفاوت داشته باشد.»

مرحوم سید احمد خمینی، با پشتکار و تلاش مداوم، خیلی زود مدارج علمی را طی کرد و وارد سطوح عالی حوزه علمیه شد. مرحوم سید احمد خمینی، در سال ۱۳۴۸ (هـ.ش)، سه سال پس از آغاز تحصیلات حوزوی، با خانم فاطمه طباطبایی، دختر آیت ا... سلطانی طباطبایی و خواهرزاده امام موسی صدر ازدواج کرد. خانم فریده مصطفوی، دختر حضرت امام (ره) درباره ازدواج برادرش گفته است: «من برای یاد گرفتن خیاطی جایی می رفتم. خانم حاج احمدآقا را که در آن موقع، دختر کم سن و سالی بود، دیدم. از همان لحظه در ذهن ام آمد که او برای همسری برادرم، دختر مناسبی است. بعداً سفری پیش آمد و ما به عراق رفتیم و در نجف خدمت حضرت امام(ره) رسیدیم و من در آن جا نظرم را با امام(ره) در میان گذاشتم و گفتم دختری که برای احمد در نظر گرفته ام، صبیه آیت ا... سلطانی طباطبایی است و دختر بسیار خوب و مناسبی برای احمد است. البته تا آن موقع، کسان دیگری هم مد نظر بودند، اما حضرت امام (ره)، خانواده آقای سلطانی طباطبایی را پسندیدند و موضوع را تأیید کردند.» امام (ره) پس از ازدواج سید احمد، نامه ای برای او فرستادند و ازدواج او را تبریک گفتند: «نامه بی تاریخ شما واصل شد؛ همین قدر معلوم شد پس از نیمه شعبان بوده. ان شاءا... تعالی عروسی مبارک بر شما و بر خانم محترمه شما باشد و سال های طولانی با سلامت و خوشی بگذرانید. من هر وقت حرم می روم برای شماها دعا می کنم، ان شاءا... تعالی مستجاب شود.»

فعالیت های مرحوم سید احمد خمینی باعث بازداشت او توسط ساواکِ قصرشیرین، در سال ۱۳۴۶ ش شد. با این حال، بازجوها نتوانستند از او اطلاعاتی به دست آورند. به همین دلیل سید احمد را به زندان قزل قلعه تهران منتقل کردند. ساواک اعتقاد داشت که او برای انجام ماموریت به ایران آمده است. با این حال، سازمان امنیت رژیم شاه که مدرکی برای اتهام‌زنی به سید احمد در دست نداشت، ناچار شد او را آزاد کند. مرحوم سید احمد خمینی، پس از آزادی به قم رفت و با همکاری عموی بزرگوارش، آیت ا... سید مرتضی پسندیده، بیت امام (ره) را در قم به کانون مبارزه علیه رژیم تبدیل کرد. ارتباط گسترده مرحوم سید احمد خمینی با مبارزانی مانند شهید محلاتی، شهید سعیدی، مرحوم آیت ا... مهدوی کنی و شهید باهنر، باعث حساسیت ساواک و در نهایت، حمله به بیت امام (ره) و ضبط کتاب ها و اسناد موجود در آن شد. با نزدیک شدن به سال های اوج گیری انقلاب اسلامی، مرحوم سید احمد خمینی حوزه فعالیت خود را گسترده تر کرد. تقریباً تمام اعلامیه های امام (ره) در کشور، توسط او توزیع می شد. مرحوم سید احمد خمینی در سومین سفر خود به عراق در سال ۱۳۵۲، از طریق این کشور، راهی لبنان شد تا با امام موسی صدر دیداری داشته باشد؛ دیداری که سبب نزدیکی و دوستی عمیق او با این شخصیت بزرگ و همچنین شهید دکتر مصطفی چمران شد. او نزد شهید چمران به یادگیری فنون رزمی و چریکی پرداخت. به این ترتیب، ارتباط گسترده مرحوم سید احمد خمینی با مبارزان لبنانی آغاز شد و در مدت کوتاهی، دامنه این ارتباط به سازمان های مبارز فلسطینی و رزمندگانی مانند ابوجهاد نیز گسترش یافت. با این حال، شهادت ناگهانی برادرش، آیت ا... سید مصطفی خمینی باعث شد همراهی با پدر را بر هر کار دیگری ترجیح دهد. از این زمان به بعد، او به عنوان نماینده پدر در جایگاه های مختلفی به انجام مسئولیت پرداخت.

■ یار امام(ره) و انقلاب

با پیروزی انقلاب اسلامی، مرحوم حجت الاسلام سید احمد خمینی، به عنوان مشاور و محرم اسرار امام (ره) در جریان بیشتر وقایع قرار می گرفت و مسئولیت انتقال آن ها را به حضرت امام (ره) برعهده داشت. او برای خدمت به پدر بزرگوارش روز و شب نمی شناخت و تمام وقت در خدمت ایشان بود.

در جریان حوادث سال های نخستین پس از پیروزی انقلاب اسلامی، برخی کوشیدند آن مرحوم را به جریان های سیاسی، منتسب یا مسئولیتی را به او محول کنند، اما امام خمینی (ره) در پاسخ به این پیشنهادها فرمودند: «بنا ندارم اشخاص منسوب به من متصدی این امور شوند. احمد، خدمت گزار ملت است و در این مرحله با آزادی بهتر می تواند خدمت کند.» مرحوم حجت الاسلام سید احمد خمینی تا آخرین لحظه های عمر پدر بزرگوارش، در کنار ایشان باقی ماند و پس از رحلت امام (ره) با حمایت قاطع از مقام معظم رهبری، مسئولیت سیاسی و دینی خود را به انجام رساند. با این حال، رنج دوری از پدر او را آن چنان بی تاب کرد که سرانجام در صبحگاه روز ۲۱ اسفند سال ۱۳۷۳ بر اثر عوارض ناشی از بیماری، بستری شد. تلاش پزشکان برای درمان او به جایی نرسید و سرانجام در شامگاه ۲۵ اسفند سال ۱۳۷۳، روح بلند این مبارز نستوه، به سوی معبود پر کشید. پیکر او پس از تشییع باشکوه مردم ایران، در بهشت زهرا (س) و در کنار مرقد مطهر امام خمینی (ره) به خاک سپرده شد.

گزارش تاریخی

پیامدهای منفی اصلاحات ارضی برای ساختارهای اقتصادی

یکی از اقداماتی که در دهه ۱۳۴۰، در حوزه اقتصادی انجام گرفت، اصلاحات ارضی بود. هرچند در ابتدای کار، مسئولان وقت با تبلیغات فراوان اعلام کردند که هدف از انجام اصلاحات ارضی در کشور، افزایش سهم کشاورزان از سودناشی از فعالیت‌های کشاورزی و حذف نظام ارباب-رعیتی و تحقق عدالت اجتماعی است، اما از همان ابتدای اجرا، این برنامه به گونه‌ای پیش رفت که نه تنها این مسائل محقق نشد، بلکه به تشدید فقر و شکاف طبقاتی و وابسته شدن اقتصاد کشور دامن زد. اجرای قانون اصلاحات ارضی به گونه‌ای بود که در عمل، نیمی از خانوارهای روستایی، مشمول این قانون نشدند؛ چرا که قرارداد رسمی سهم بری نداشتند. اکثریت دهقانانی هم که صاحب زمین شدند، قطعه زمین های کوچک و نامرغوبی به دست آوردند.

همچنین، نیمی از زمین‌ها، اصولاً تقسیم نشد و در مالکیت بزرگ‌مالکان باقی ماند. در این بین، کوچک شدن زمین‌های کشاورزی سبب شد، تا صرفه اقتصادی کشت و کار در آن ها از بین برود؛ به‌طوری که کشاورزان، از تأمین مخارج هزینه‌های زندگی از طریق کشت و کار ناتوان و مجبور به مهاجرت به شهرها شدند.

هرچند اصلاحات ارضی از قدرت سیاسی مالکان زمین کاست، اما آن هایی که روستاهای خود را واگذار کردند، سهام دولتی گرفتند یا به بازرگانی و مقاطعه‌کاری روی آوردند. بر این اساس، دولت در ازای کاستن از قدرت سیاسی بزرگ مالکان، امکان تبدیل دارایی و ثروت آن ها را که تا پیش از این، به‌صورت زمین بود، به دارایی های صنعتی و مالی فراهم کرد. اصلاحات ارضی سبب شد تا اقتصاد ایران با دو پدیده مواجه شود؛ یکی تعداد زیاد کشاورزانی که فاقد زمین بودند یا زمین‌های شان بسیار کوچک بود و صرفه اقتصادی نداشت و آن ها را ناچار می کرد به شهرها مهاجرت کنند و دوم، تسلط شیوه تولید سرمایه‌داری در ایران؛ شیوه‌ای که بر اساس آن، ایران باید به تولیدکننده کالاهای مونتاژ و تأمین کننده مواد خام برای کشورهای پیشرفته تبدیل می شد.

اجرای اصلاحات ارضی سبب شد در دهه‌های ۴۰ و ۵۰، نرخ رشد سالانه تولیدات کشاورزی، به دلیل خرد شدن زمین‌ها، کاهش یابد و به ۵/۲ درصد برسد. با احتساب این عدد، میانگین نرخ رشد بازدهی کشاورزی به صفر رسیده بود. در همین دوران، شاخص بازدهی زمین در بخش کشاورزی ایران منفی شد؛ مسئله‌ای که نشان می‌دهد در عمل، سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، بعد از اصلاحات ارضی، غیراقتصادی شده است. اجرای اصلاحات ارضی در دهه ۴۰، سبب شد بخش زیادی از کشاورزان، به امید یافتن شغل، به شهرها مهاجرت کنند.

ماجراهای شیرین و پندآموز در ستون حکایت
هر روز در صفحه «همشهری سلام»

نگاهی متفاوت و طنز به اخبار کشور در ستون رادیو الآن
هر روز در صفحه «همشهری سلام»

فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله‌ای همراه ارزیابی کیفی
اداره کل راه و شهرسازی استان خراسان جنوبی – نوبت اول

اداره کل راه و شهرسازی خراسان جنوبی در نظر دارد مناقصه عمومی همراه با ارزیابی کیفی به شرح ذیل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه گران و بازگشایی پاکت ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه گران در صورت عدم عضویت قبلی مراحل ثبت نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند. تاریخ انتشار مناقصه در سامانه ۹۷/۰۱/۰۸ می باشد.
ضمنا اسناد مناقصه به شرح خواسته شده به صورت فیزیکی میبایست در مهلت مقرر تحویل گردد.

ردیف	شماره مناقصه	شرح مناقصه	مبلغ براورد (ریال)	مدت زمان اجرا	فهرست بها	مبلغ تضمین (ریال)
۱	۹۶/۲۰	احداث خانه محله موسی بن جعفر (ع) بیرجند (همراه با ارزیابی کیفی)	۷/۵۲۴/۱۲۵/۰۳۰	۱۲ ماه	فهارس بهای پایه سال ۹۶	۳۷۶/۲۰۰/۰۰۰
۲	۹۶/۲۱	احداث سالن ورزشی و سرایداری مدرسه ده کلاسه موسی بن جعفر (ع) بیرجند (همراه با ارزیابی کیفی)	۷/۹۱۳/۲۲۲/۱۹۵	۱۲ ماه	فهارس بهای پایه سال ۹۶	۳۹۶/۰۰۰/۰۰۰
۳	۹۶/۲۲	احداث کتابخانه موسی بن جعفر (ع) بیرجند (همراه با ارزیابی کیفی)	۳/۹۵۶/۹۷۵/۴۱۴	۱۲ ماه	فهارس بهای پایه سال ۹۶	۱۹۸/۰۰۰/۰۰۰
۴	۹۶/۲۳	احداث خانه محله قدی قاین (همراه با ارزیابی کیفی)	۷/۸۵۳/۱۴۱/۳۴۴	۱۲ ماه	فهارس بهای پایه سال ۹۶	۳۹۳/۰۰۰/۰۰۰

مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه و ارزیابی کیفی از طریق سایت: ساعت ۱۲ روز چهارشنبه مورخ ۹۷/۰۱/۰۸ لغایت ساعت ۱۴ روز سه شنبه مورخ ۹۷/۰۱/۱۴
مهلت زمانی ارائه پیشنهاد مناقصات و پاکات ارزیابی: ساعت ۱۴ روز سه شنبه مورخ ۹۷/۰۱/۲۸
زمان بازگشایی پاکت ها: ارزیابی کیفی شماره ۹۶/۲۰ ساعت ۸:۳۰ صبح، ارزیابی کیفی شماره ۹۶/۲۱ ساعت ۹ صبح، ارزیابی کیفی شماره ۹۶/۲۲ ساعت ۹:۳۰ صبح و ارزیابی کیفی ۹۶/۲۳ ساعت ۱۰ صبح روز چهارشنبه مورخ ۹۷/۰۱/۲۹
آدرس کارفرما: خیابان شهید آوینی – میدان راه و شهرسازی – روبروی صدا و سیما – تلفن: ۰۵۶۳۲۲۲۸۰۰۰ – داخلی ۲۴۴
آدرس و اطلاعات تماس دفتر خدمات استان جهت راهنمایی و ثبت نام مناقصه گران محترم: خیابان شهید مطهری – سازمان صنعت و معدن و تجارت طبقه همکف اتاق ۱۱۱ تلفن: ۰۵۶۳۲۲۲۱۳۲۰

اداره روابط عمومی
اداره کل راه و شهرسازی خراسان جنوبی